

Republika Hrvatska
Županijski sud u Zagrebu
Trg Nikole Šubića Zrinskog 5

Poslovni broj: 6 Gž-4374/2022-2

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Županijski sud u Zagrebu kao sud drugog stupnja, u vijeću sastavljenom od sudaca toga Željke Rožić Kaleb kao predsjednika vijeća, Andrine Raspor Flis kao suca izvjestitelja i člana vijeća i Ane Gradišek, kao člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja udruge U ime obitelji, OIB 27741674988, Zagreb, Ul. kralja Zvonimira 17, zastupana po punomoćniku Krešimiru Matekoviću, odvjetniku u Zagrebu, protiv tuženika Udruge za nezavisnu medijsku kulturu, OIB 27876338953, Zagreb, Šubićeva 20, zastupana po punomoćniku Emilu Havkiću, odvjetniku iz Zagreba, radi naknade štete, odlučujući o žalbi tužitelja protiv presude Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj Pn-554/21-33 od 30. rujna 2022. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 31. svibnja 2023. godine

presudio je

I Preinačuje se presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj Pn-554/21-33 od 30. rujna 2022. godine i sudi:

1. Nalaže se tuženiku Udruga za nezavisnu medijsku kulturu isplatiti tužitelju udruzi U ime obitelji iznos od 1.990,84 eura¹/15.000,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama tekućim od 12. travnja 2008. do 31. prosinca 2022. prema prosječnoj kamatnoj stopi na stanje kredita odobrenih za razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, a od 1. siječnja 2023. do isplate uvećanjem kamatne stope koje je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana.

2. Odbija se zahtjev tuženika za naknadu troška parničnog postupka u iznosu od 9.062,50 kn/1.202,80 eura.

II Tuženik Udruga za nezavisnu kulturu dužan je tužitelju udruzi U ime obitelji naknaditi trošak parničnog postupka u iznosu od 1.468,25 eura/11.062,50 kn, sa zakonskim zateznim kamatama od 31. svibnja 2023. do isplate uvećanjem kamatne stope koje je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne

¹ Fiksni tečaj konverzije je 7,53450

operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za tri postotna poena, sve u roku od 15 dana.

III Tuženik Udruga za nezavisnu medijsku kulturu dužan je tužitelju udruzi U ime obitelji naknaditi trošak žalbe u iznosu od 306,92 eura/2.312,50 kn, u roku od 15 dana.

Obrazloženje

1. Presudom suda prvog stupnja odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži isplatu iznosa od 40.000,00 kn, kao i naknadu troška parničnog postupka, sve sa zakonskim zateznim kamatama.

2. Ujedno je tužitelj dužan naknaditi tuženiku trošak parničnog postupka u iznosu od 9.062,50 kn/1.202,80 eura, u roku od 15 dana.

3. Protiv te presude žalili se tužitelj iz svih razloga navedenih u čl. 353. st. 1. toč. 1. do 3. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13, 89/14, 70/19, 80/22 – dalje: ZPP), te predlaže da se pobijana presuda preinači i traži trošak sastava žalbe.

4. Žalba je osnovana.

5. U provedenom postupku sud prvog stupnja nije počinio bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP, budući da presuda sadrži odlučne činjenice, jer je sud prvog stupnja u ponovljenom postupku, nakon ukidanja ranije prvostupanjske presude, postupajući sukladno uputi u drugostupanjskoj odluci, raspravio i u osporenoj presudi izložio sve odlučne činjenice na koje je ukidnim rješenjem upozoren, a za svoja utvrđenja dao jasne i dostatne razloge zbog čega se pobijana presuda može ispitati.

6. Međutim, osnovani su žalbeni navodi, jer sud prvog stupnja, na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, nije pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev.

7. Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti, sukladno čl. 19. st. 1. i 3. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 35/05, 41/08, 78/15 – dalje: ZOO), koju je pretrpio objavom članka na Internet portalu www.h-alter.org dana 15. siječnja 2018. godine, pod nazivom Nasilje – svuda oko nas, u kojem je, u dijelu u kojem se ogovori o nasilju, navedena rečenica: "bilo bi i bez postojanja Udruge U ime obitelji, koja je, iako milozvučna, nenasilna imena, sama pokrenula jedan od najvećih poteza strukturnog nasilja u Hrvatskoj".

8. Prema odredbi čl. 19. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 35/05, 41/08, 78/15 – dalje: ZOO) svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom, a prema st. 3. istog članka pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim onih vezanih uz

biološku bit fizičke osobe, a osobito **pravo na ugled i dobar glas**, čast, ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.

9. Za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe, pravna osoba ima pravo na pravičnu novčanu naknadu ako sud procijeni da to, sukladno odredbi čl. 1100. st. 3. ZOO, težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju. Osim toga, pravna osoba ima pravo i na popravljavanje neimovinske štete u nenovčanom obliku objavljivanjem presude ili ispravka, sukladno čl. 1099. ZOO.

10. Naknada štete zbog povrede prava osobnosti za povredu ugleda i drugih prava pravne osobe priznaje se u izuzetnim slučajevima i to onda kada je ta povreda izuzetno teška, tako da je kod povrijeđenog opravdano mogla izazvati osobitu neugodnost, jer je moglo utjecati na uobičajeno ili predvidivo poslovanje ili djelatnost oštećenika, odnosno njegovu tvrtku ili dobar glas, što se u pravilu manifestira kao negativno javno izražavanje o radu (poslovanju) pravne osobe.

11. Prema odredbi čl. 21. st. 1. ZM nakladnik koji informacijom objavljenom u mediju prouzroči drugom štetu dužan ju je naknaditi, izuzev u slučajevima propisanim tim zakonom, a stavkom 2. istog članka određeno je da je šteta umanjeње nečije imovine ili sprječavanje njezinog povećanja (materijalna šteta), te nanošenja drugome fizičkog ili psihičkog bola i straha (nematerijalna šteta), te je u stavku 3. istog članka navedeno da se na utvrđivanje odgovornosti za naknadu štete primjenjuju propisi o obveznim odnosima ako tim zakonom nije drukčije određeno, dok je u stavku 4. Istog članka taksativno navedeno u kojim slučajevima nakladnik ne odgovara za štetu.

12. Sud prvog stupnja je u primjeni čl. 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine - Međunarodni ugovori 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 19/05, 1/06, 2/10 - dalje: Konvencija), na načelnoj razini pravilno pristupio sagledavanju kompleksa okolnosti koje su, pri balansiranju suprotstavljenih vrijednosti slobode izražavanja i zaštite ugleda, sukladno ustaljenoj i dostupnoj praksi Europskog suda za ljudska prava (dalje ESLJP), iscrpno citiranoj u točki 25. osporene presude, od izravnog značaja za prosudbu glavnog pitanja ove parnice – postoji li snažna društvena potreba da se u okolnostima konkretnog slučaja ograniči medijska sloboda izražavanja.

13. U primjeni načelnih polaznih stajališta, osobito onih izraženih u predmetu ESLJP Axel Springer AG protiv Njemačke (br. 39954/08, tzv. Axel Springer "Test" pravične ravnoteže sukobljenih prava), **osporena presuda je na konkretnoj razini praktične razrade načelnih stavova pravno pogrešno valorizirala utvrđene relevantne okolnosti predmetnog slučaja, a posebice njegov konkretni kontekst te opravdanost i krajnju svrhu apostrofiranja tužiteljske udruge u okviru teme spornog novinskog članka.**

14. Kraj nespornih i na temelju dokaznog materijala u spisu po prvostupanjskom sudu valjano utvrđenih okolnosti :

- da je tema spornog novinskog teksta bila obiteljsko nasilje i toleriranje istog od strane socijalne okoline i čimbenika političko-izvršne vlasti;
- da je povod tekstu konkretno fizičko nasilje i zlostavljanje supruge od strane visoko pozicioniranog dužnosnika (župana), te posljedični komentar resorne ministrice obitelji koji je medijski prezentiran kao relativiziranje ("to vam je tako u braku") i prešutno prihvaćanje (kao normalnog) nasilja u braku i unutar obitelji;

- da tema članka nije bilo djelovanje udruge "U ime obitelji", niti pet godina ranije provedeni referendum "o braku" koji u članku nije ni na koji način spomenut;
- da tuženik nije dokazivao ni tvrdio da bi tužitelj, sa svoje strane, tolerirao ili relativizirao obiteljsko nasilje;
- da iz sadržaja teksta nije razvidan razlog pripisivanja "strukturnog" nasilja tužitelju, niti je čitateljstvu objašnjena oznaka "strukturnost" nasilja, a njezino značenje nije samorazumljivo niti notorno na razini opće javnosti;
- da se tužitelj nije javno očitovao o događajima u vezi s medijski isticanim županovim zlostavljanjem supruge niti u vezi s posljedičnim izjavama ministrice;
- da tužitelj u svojim javnim aktivnostima i očitovanjima nije dovodio u pitanje zakonsko uređenje istospolnih zajednica i
- da je tužiteljska udruga svjetonazorski neistomišljenik autora teksta iz žurnalističkog profila tuženog nakladnika,

to nije jasno dokučiv drugi razlog i smisao apostrofiranja tužitelja u spornom tekstu osim paušalnog pripisivanja nasilničkog karaktera njegovom djelovanju, a što nedvojbeno predstavlja uvredljivu diskvalifikaciju koja je ostala bez razumne i provjerljive argumentiranosti inherentne intelektualnom polemičkom diskursu na koji se poziva tuženik navodeći da je bila riječ o "sociološko filozofskom eseju". Utoliko prvostupanjski sud s pravom problematizira sporni tekst s motrišta objektivne nemogućnosti prosječnog čitatelja da – u nedostatku objašnjenja zašto bi tužitelj bio "pokretač strukturnog nasilja" i koje je značenje tog pojma - uopće razumije razlog spominjanja tužitelja u kontekstu fizičkog nasilja i zlostavljanja u obitelji i tolerancije društva na nasilje (točka 21. prvostupanjske presude).

15. Zato, prema ocjeni ovog drugostupanjskog suda, u odnosu na sadržaj i način apostrofiranja tužitelja u spornom tekstu ("iako udruga milozvučna i nenasilna imena... sama pokrenula jedan od najvećih poteza strukturnog nasilja u Hrvatskoj"), nije riječ o "prenošenju ideja i informacija" (u smislu čl. 10. st. 2. Konvencije) nego o javnom ocrnjivanju svjetonazorskog oponenta.

16. Pritom tuženik bezuspješno pokušava negirati uvredljivost sintagme "strukturno nasilje" kao navodno isključivo teorijsko sociološku formulaciju koja je izložena u studijskoj analizi fenomena nasilja i bez namjere vrijeđanja.

17. Prije svega, sam pojam nasilja, neovisno o načinu atribuiranja (fizičko, mentalno, individualno ili strukturno i slično), s objektivnog gledišta se percipira negativno, posebice uporabom načina izražavanja kontrastom ("milozvučno i nenasilno ime", te "jedan od najvećih poteza strukturnog nasilja u Hrvatskoj"), neovisno o tome kako autor teksta konstruira sadržaj tog pojma u okviru vlastite sociološke nomenklature. Ovdje je, naime, riječ o tekstu upućenom općoj javnosti u kojem je izostalo objašnjenje o eventualnom drukčijem i nestandardnom značenju pojma "nasilje" čiji je uobičajeni smisao negativan i uvredljiv s općeprihvaćenog socijalno-etičkog i civilizacijskog pristupa.

18. Pritom i sam tuženik u odgovoru na tužbu (list 25 spisa) sadržajnu srž ovog pojma svodi na "diskriminaciju određenih društvenih grupa" koja "uzrokuje povećanu smrtnost, invalidnost, nezaposlenost, beskućništvo, beznađe", što je također nesumnjivo uvredljivo, a s druge strane, tužitelj je u spornom tekstu kontekstualiziran upravo u okviru analize eksplicitnog fizičkog nasilja i zlostavljanja u braku i

posljedičnog navodnog toleriranja odnosno relativiziranja istog od strane resorne ministrice.

19. Prema tome, u pogledu spornog dijela teksta koji se odnosi na tužitelja, radi se o vrijednosnom sudu uvredljive naravi koji je nedvojbeno škodljiv za ugled tužitelja.

20. Iz konteksta članka, načina i stila izražavanja, te posebice nedostatka razloga o smislu i opravdanosti apostrofiranja tužitelja u kontekstu obiteljskog nasilja, valja zaključiti da je riječ o ničim objektivno izazvanom napadu na tužitelja kao nositelja suprotstavljenih svjetonazorskih gledišta.

21. Autor teksta je olako i posve neopravdano proglasio nasiljem manifestiranje tradicionalnih i uvriježenih svjetonazorskih stajališta i na taj način u biti etiketirao ideje i mišljenja koja se ne uklapaju u njegove vlastite svjetonazorske i idejne paradigme.

22. Vrijednosni sud autora kojim nekoga izlaže kritici može biti pretjeran ako ne postoji dostatna činjenična osnova koja ga potkrjepljuje – čak i ako mu je bio cilj pokrenuti javnu raspravu (polemiku) o pitanju koje ga okupira i ako se uzme da je to bio prihvatljiv cilj, morao je voditi računa o izrazima koje koristi i izbjeći nepotrebno uvredljive tvrdnje, tim više što sporna izjava, razumno i objektivno, nije bila kontrapunkt prethodnim tužiteljevim postupcima. Naime, to što je tužitelj, koristeći ustavno i zakonski zajamčena prava, inicirao referendum (kao demokratski instrument iskazivanja volje naroda) koji je, na osnovi većinske volje građana koji su pristupili glasovanju, rezultirao izmjenom Ustava glede definicije braka, ne može biti logična i opravdana osnova javno izrečene kritike zbog navodnog nasilja.

23. Stajalište EFLJP izraženo u predmetu Handyside protiv UK na koje upućuje prvostupanjski sud u točki 26. svoje presude, prema kojem i oblici izražavanja koji vrijeđaju ili uznemiruju također potpadaju pod ustavno i konvencijski zaštićenu slobodu izražavanja, ne vrijedi apsolutno i beziznimno, nego samo onda kada takvi oblici izražavanja proizlaze iz zahtjeva pluralizma, tolerancije i slobodoumlja kao odrednica demokratskog društva, o čemu se ovdje ne radi jer je po ocjeni ovoga suda riječ o osobnom napadu na tužitelja s pozicija koje ne promoviraju demokratske vrijednosti, nego im je isključiva svrha ocrniti svjetonazorskog neistomišljenika.

24. Zaključno, minimalna društvena vrijednost sporne informacije je prema ocjeni ovog suda iz navedenih razloga, daleko manja od suprotstavljenog privatnog interesa tužitelja da zaštiti vlastiti ugled, kao i od javnog interesa za očuvanje tolerantnosti javnih polemika ili javnih kritika

25. Iz iskaza svjedoka Željke Markić proizlazi da je konkretni članak izašao nakon što je ministrica Murganić bila kritizirana zbog nasilja u obitelji, a njime se tužitelj stavlja u krajnje negativni kontekst i naštetio je njegovom djelovanju s obzirom na to da je u to vrijeme tužitelj imao namjeru organizirati volontere oko prikupljanja potpisa za referendum vezan za promjenu izbornog sustava, pa su morali objašnjavati ljudima da nemaju nikakve veze s nikakvom vrstom nasilja, jer po stavu tužitelja niti jedan referendum ne predstavlja nikakav oblik nasilja, a rad tužitelja se temelji na radu volontera i donacijama pravnih i fizičkih osoba koji podupiru aktivnosti udruge.

26. S obzirom na to da je izostala razumna i dostatna činjenična osnova za izrečeni negativni vrijednosni sud o tužitelju, to ne postoji ni dobra vjera u medijskom plasmanu sporne informacije, zbog čega je tuženikov prigovor u smislu odredbe čl. 21. st. 4. al. 6. ZM, očito neosnovan.

27. Stoga je očito da je takav članak koji tužitelja stavlja u krajnji negativni kontekst nasilja, a što je posve suprotno njegovom djelovanju, povrijedio njegov ugled, zbog čega težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju dosuđenje pravične novčane naknade štete, sukladno odredbi čl. 1100. st. 3. ZOO.

28. Pri tome je visina štete dosuđena sukladno zahtjevu tužitelja postavljenom u podnesku od 24. kolovoza 2021. godine, a koji zahtjev sud prvog stupnja nije uzeo u obzir prilikom donošenja prvostupanjske presude, zbog čega je prekoračen tužbeni zahtjev, no kako na tu povredu žalitelj ne ukazuje, to nije bilo uvjeta za postupanje po odredbi čl. 369. st. 5 ZPP u odnosu na preostalu visinu zahtjeva o kojoj je sud odlučivao. Dosuđena visina adekvatna je čitanosti portala tuženika na kojem je donesen sporni članak, koji prema navodima svjedokinje Ivane Perić, glavne urednice predmetnog portala ima oko 20.000 pratitelja, a sporni članak pregledan je negdje oko 2000-3000 puta, kao i godišnjom financijskom izvještaju tuženika objavljenom na njegovoj stranici.

29. Stoga je valjalo preinačenjem prvostupanjske presude prihvatiti tužbeni zahtjev, čime je materijalno pravo pravilno primijenjeno.

30. Odluka o trošku temelji se na odredbi čl. 154. st. 1. i čl. 151. st. 1. ZPP, a sav trošak odmjeren je sukladno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine broj 142/12, 103/14, 118/14, 107/15, 37/22, 126/22 – dalje: Tarifa), pa je tako tužitelju valjalo priznati trošak sastava tužbe – 100 bodova prema Tbr. 7. toč. 1. Tarife, trošak pristupa na ročišta dana 3. prosinca 2018., 18. ožujka 2019., 11. ožujka 2020. i 9. veljače 2022. godine – 100 bodova za svako prema Tbr. 9. toč. 1. Tarife, trošak sastava podneska od 22. studenog 2018. i 24. kolovoza 2022. godine, 100 bodova za svaki prema Tbr. 8. toč. 1. Tarife što uz primjenu Tbr. 42., Tbr. 48. st. 3. i Tbr. 50. Tarife iznosi 1.161,32 eura/8.750,00 kn. Tom iznosu valja pribrojiti i trošak žalbe od 9. listopada 2020. godine i trošak pristojbe na žalbu u ukupnom iznosu od 306,92 eura/2.312,50 kn, pa ukupno utvrđen trošak tužitelja iznosi 1.468,25 eura/11.062,50 kn, koji trošak je tužitelju i dosuđen.

31. Slijedom navedenog valjalo temeljem odredbe čl. 373. toč. 3. ZPP preinačiti presudu suda prvog stupnja.

32. Budući da je tužitelj u cijelosti uspio sa žalbom, to mu je valjalo priznati trošak žalbe primjenom Tbr. 10. toč. 1. Tarife, kojem trošku je valjalo pribrojiti i trošak pristojbe na žalbu.

U Zagrebu, 31. svibnja 2023. godine

Predsjednica vijeća:
Željka Rožić Kaleb

Broj zapisa: **9-3085a-e23ba**

Kontrolni broj: **0534e-6c39a-d973c**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:

CN=Željka Rožić Kaleb, O=ŽUPANIJSKI SUD U ZAGREBU, C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://usluge.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti-dokumenta/>

unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Županijski sud u Zagrebu** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.